

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 26. novembra 1897.

Politiški oddelek.

Ekspozé grofa Goluchowskega.

Nedostatnost naše ustave se ne kaže nikjer tako drastično, kakor v tem, da imajo narodovi poklicani zastopniki samo jedenkrat na leto priliko, baviti se z unanjo politiko, in še takrat izvedo samo to, kar se zdi ministru unanjih del primerno, da jim pove. In doslej so bili ministri unanjih del jako molčeči, zlasti grof Kalnoky, kateri je menda s svojo molčečnostjo prikrival svojo ne sposobnost.

Te dni sta se zopet sešli delegaciji in minister unanjih del grof Goluchowski jima je v velikih potezah napravil sliko naše unanje politike.

Sedemnajst mesecev je minolo, odkar sta delegaciji zadnjikrat zasedali. V tem času so se primerile velike in dalekosežne dogodbe, katere so vznemirjale ves kontinent, in umevno je, da je ves svet z napeto pozornostjo čakal, kaj pove avstrijski minister unanjih del o evropski konstelaciji.

Minister grof Goluchowski je izpolnil nadejo, da pove kaj zanimivega. Njegov govor je velezanimiv in lahko se reče, da se v delegacijah morda še nikdar ni slišal tako velepomemben govor, kakor je bil ekspozé grofa Goluchowskega, saj je faktum, kateri je grof Goluchowski naznanil, velevažen za vso Evropo.

Naša naloga ni, da bi na drobno analizovali ekspozé grofa Goluchowskega. Besedilo tega govora so priobčili dnevnik in mi se zategadelj lahko omejimo na označenje najglavnejše točke ministrovega ekspozéja.

Svoje razlaganje je grof Goluchowski zasnoval na kretskem vprašanju, katero je izvor in začetek vseh homatij v Orijentu. Genesis tega konflikta podal je grof Goluchowski z vsemi podrobnosti in tudi potrdil, kar je bilo v nekem oziru javna tajnost, da je Avstrija stavila velesilam predlog, naj se Kreta blokira, na kateri način bi se bila po mnenji grofa Goluchowskega preprečila grško-

turška vojska, kateremu predlogu pa se je bila uprla Angleška z vso eneržijo.

Sodba, v koliko je bilo opravičeno mnenje grofa Goluchowskega glede posledic blokade, je težka, da nemo goča. V tem oziru imajo ministrove navedbe samo historično vrednost. Ž njimi je konstatovano, da je Angleška razdirala ali vsaj poskušala razdreti koncert evropskih velesil, čigar koristnost je minister branil. Grof Goluchowski je z dokazi podprl svojo trditev, da zasleduje Angleška separatistične smotre in izrekel za angleško vlado malo laskavo obdolžitev, da je ona spekulacijski duh na Balkanu, in da je Angleška kakor nekđaj tako tudi sedaj hujskala in ščuvala Avstrijo proti Rusiji in Rusijo proti Avstriji in to na svojo korist.

V Berolinu, kjer cvete zdaj anglofobstvo, katero se od zgoraj patronizira i podpihuje, obudi ta pasus ministrovega ekspozéja gotovo veliko zadovoljstvo, saj so prav nemški krogi notri do zadnjih dnij imeli grofa Goluchowskega na sumu, in to povse opravičeno, da išče zveze z Angleško. Kaj odgovori angleška vlada na očitanje ministra Goluchowskega, se ne da uganiti, ali naj že odgovori karkoli, to je neovrženo dejstvo, da je pokopan načrt grofa Goluchowskega, prikleniti Angleško na Avstrijo oziroma na trozvezo tako, kakor je bila šele pred kratkim priklenjena Rumunska. Minister grof Goluchowski se je dolgo in vztrajno poganjal za to, da doseže zvezo z Angleško, ali v soboto je ogerski delegaciji izrekel nagrobni govor nad temi prizadevanji in namignil, da so bili pokopani tisti dan, ko so se cesar Franc Jožef in car Nikolaj ter njiju ministri zjediniili glede svojih intencij.

Grajajoč sebičnost, zvijačnost in nelojalnost Angleške pri orijentskih komatijah je grof Goluchowski brez ovinkov priznal, da je bila Rusija tista država, katera je s solidarnim postopanjem z Avstrijo največ storila, da se je pogasil nastali požar na Balkanu.

Minister grof Goluchowski sicer tudi letos ni priznaval trozvezi manjše važnosti kakor druga leta, priznaval je v soglasju s prestolnim ogovorom, da je tro-

zveza jedna podlag naši unanji politiki in izrekel mnenje, da si je v Evropi pridobila domovinsko pravo, a postavil je na ravno isto mesto tudi razmerje z Rusijo, priznal, da je alijanca z Nemčijo za Avstrijo ravno to, kar je zanjo konkordanca z Rusijo.

Brez ovinkov je grof Goluchowski razglasil, da sta se Rusija in Avstrija odkrito in lojalno porazumeli, da mej njima ni nobenih nasprotstev, katera bi se ne dala iz lepa poravnati, če je tu in tam le količkaj dobre volje, da se nikjer ne križajo interesi obeh držav, pač pa da imata Avstrija in Rusija premnogo uzrokov, ostati solidarni, da je Avstrija pripravljena gojiti prijateljsko razmerje z Rusijo, katere prijateljstvo je močno varstvo miru, in končno, da se nobeden sosedov ne da izvabiti iz tega prijateljstva po angleških spletkah.

Razmerje mej Rusijo in Avstrijo, kakor je je obrazložil grof Goluchowski, torej ni, ali še ni formalna zveza, ali zasnovano je na najtrdnjši podlagi, na skupnosti interesov. Minister je tudi dosti precizno pojasnil pogoje temu prijateljstvu. Pozitivni pogoj je neodvisnost in samouprava balkanskih narodov, negativni pogoj je, da nobena združenih držav na Balkanu ničesar ne okupira, ampak da ostane v tem oziru status quo.

Ta ekspozé grofa Goluchowskega nas je navdal z zadoščenjem, saj je dokaz, da je dunajski kabinet napram Rusiji nastopil politiko, katere so avstrijski Slovani od nekdanj zahtevali. Kar smo od nekdanj trdili, da mej Rusijo in Avstrijo na Balkanu ni navskrižnih interesov, to je danes fundament avstrijsko-ruske zveze. Za kar se je poganjal Ignatjev pred dvajsetimi leti, kar je naravno in logično, to se je končno zgodilo. Avstrija in Rusija sta se našli in mi to pozdravljamo v interesu balkanskih narodov in držav in v interesu cele Evrope, kateri avstrijsko-rusko prijateljstvo zagotavlja mir.

Politični pregled.

Državni zbor. — Predsedstvo poslanske zbornice je naposled postalo kompletno. Desnica se dolgo ni mogla zjediniti, koga naj posadi na mesto družega podpredsednika. Trudila se je, da dobi za to mesto kacega Nemca, da bi v predsedstvu ne sedeli sami Slovani in na zadnje se jej je posrečilo, pridobiti za to člana nemške katoliške ljudske stranke dr. Viktorja pl. Fuchsa. Ta je bil tudi izvoljen. Pri njegovi volitvi se je novič pokazalo nesoglasje, katero vlada v nemški katoliški ljudski stranki, kajti tirolski člani te stranke z Dipaulijem in Kathreinom na čelu so pred volitvijo demonstrativno zapustili dvorano. — Te dni je zbornica razpravljala o predlogi, glede podpor po uimah in povodnjih oškodovanih okrajev in stvar tudi srečno dognala. Zdaj pride na vrsto nagodbeni provizorij in tu se bode bila odločilna bitka. Ako bo opozicija nadaljevala obstrukcijo, potem bo boj sila težak, kajti zbornica ima le še malo časa za rešitev provizorija, komaj dober teden še Desnica upa, da premaga opozicijo, a če bode opozicija brezobzirna, je težko verjeti, da bi se provizorij pravočasno dognal.

Prestolni ogovor. — Dne 17. t. m. je cesar v slavnostni avdijenciji vzprejel najprej ogersko, potem avstrijsko delegacijo. V imenu avstrijske delegacije cesarja pozdravil grof Fran Thun, v imeni ogerske grof Szapary. Cesar je od-

govoril z velepomembnim prestolnim ogovorom. V prvo je omenil homatije na Vztoke, katere se je posrečilo lokalizovati skupnemu nastopanju velevlasti in da-si ni bilo mogoče za- braniti usodepolnega spopada mej Grško in Turčijo, vendar se je tudi ta zadeva rešila po posredovanju velevlasti v še dokaj ugodnem smislu. Naloga bode sedaj še, da evropski koncert uredi tudi razmere na Kreti tako, da ob varstvu oblasti Sultanove podeli avtonomijo otoku ter zasnuje ondi boljšo bodočnost. Na to je povdarjal cesar zadoščenjem, da so odnošaji Njegove vlade z drugimi državami najboljši in da je zveza z Nemčijo in Italijo ostala še nadalje kakor temelj evropskemu miru. Posebnim zadožčenjem pa je omenil cesar dejstva, da je ob obstoječem jamstvu miru nastopilo še prijateljsko razmerje z Rusijo. V tem vidi Nj. Veličanstvo le veselo znamenje za bodočnost. Kolika važnost leži v teh besedah vladarjevih, je razvidno iz burnega odobravanja od strani členov delegacij, ki je sledilo tem besedam Nj. Veličanstva. Na to se je spominjal cesar svojih prijateljskih sestankov z vladarji družih držav in zatrdil, da bode glavna uloga Njegove vlade ta, da se ohrani mir za bodočnost. Predsednik avstrijske delegacije, grof Thun Hohenstein, je naglašal v svojem nagovoru do cesarja, da je varstvo duševnih in gospodarskih koristi raznih avstrijskih narodov zajamčeno jedino le v krepkem soglasju mejsebojnem in pa v moči monarhije. In delegacija izpolni s tem svojo dolžnost, ako dovoli potrebnih sredstev, oziraje pa pri tem na zmožnost davke plačujočega prebivalstva. To so nekako v glavnih potezah glasovi, ki so doneli ob sprejemu delegacij pred prestolom Nj. Veličanstva.

Jezikovno vprašanje. — Zadnje dni se je zopet obširno pisalo o uredbi jezikovnega vprašanja. Pri ministerskem predsedniku so bile konference, nanašajoče se na to, in tudi parlamentarna komisija desnice se je posvetovala o Dipaulijevem predlogu. Čehi so z ozirom na to že precizovali svoje stališče. Čehi so v „Narodnih Listih“ izjavili, da so pripravljani privoliti v premembo jezikovnih naredb. Oni zdaj zahtevajo, naj bodo le vsi konceptni uradniki na Češkem zmožni obeh deželnih jezikov, in tem naj se eventualno podaljša rok za naučenje družega dež. jezika, glede manipulacijskih uradnikov pa naj to ne velja. Principijelno zahtevajo, naj sme vsak v vsi Češki iskati pravico v svojem jeziku in naj je tudi dobi, ne ugovarjajo pa zahtevi, naj se dežela nekako loči na nemški in češki del — namreč glede značaja uradov — a s pogojem, da bode v češkem delu imela češčina takisto izključljivo veljavo, kakor v nemškem delu nemščina.

Shod avstrijskih kmetovalcev na Dunaju se je vršil ob precejšnji udeležbi zastopnikov kmetskega stanu iz raznih avstrijskih kronovin vendar ta shod nikakor nima tistega pomena, kateri mu iz tendencijoznih nagibov pripisujejo nekateri listi. Vseh udeležencev na tem shodu je bilo 3000. Izmed slovenskih državnih poslancev so se udeležili shoda dr. Krek, Povše, dr. Žitnik in deželni posl. Nabergoj. Poleg teh je bilo še več kmetijskih udeležencev s Kranjskega, Koroškega, Štajerskega in iz Gališke — vendar se mora reči, da preogromna večina kmetskega prebivalstva naše države na tem shodu ni bila zastopana in to namenoma ne, vsled česar ta shod pač ni imel notene pravice, govoriti v imenih vseh avstrijskih kmetovalcev. Shod je bil izključno krščansko-socijalen in je imel samo namen, demonstrirati za nemško krščansko-socijalno steanko, vsled česar se ga druge stranke niso udeležile in je tudi slovenski posl. Berks odložil svoje poročilo in je prepustil nekemu kršč.-socijalnemu poslancu. Dunajsko mesto je zastopal župan dr. Lueger z obema podžupanoma. Shod je pozdravil mesto na dopustu bivajočega namestnika baron Bourgoignon, ki je zagotavljal mej drugim, da bode vlada skušala kar največ storiti v prosep propadajočega in torej pomoči nujno potrebnega kmečkega stanu. Dr. Lueger je izrazil uado, da klic zatiranega stanu konečno vendar dospe